

Rozkład materiału do historii dla szkoły podstawowej „Wczoraj i dziś” kl. 6

Rozkład materiału uwzględnia zapisy podstawy programowej z 2017 r. oraz zmiany z 2024 r., wynikające z uszczuplonej podstawy programowej. Szarym kolorem oznaczono treści, o których realizacji decyduje nauczyciel.

W związku z uszczupleniem przez MEN podstawy programowej, w rozkładzie materiału zmniejszyła się liczba godzin na realizację obowiązkowych zagadnień. Uzyskane w ten sposób dodatkowe godziny pozostają do dyspozycji nauczyciela w trakcie roku szkolnego. Zgodnie z założeniami MEN:
Ograniczony zakres treści nauczania – wymagań szczegółowych – da nauczycielom i uczniom więcej czasu na spokojniejszą i bardziej dogłębną realizację programów nauczania.

KLASA VI		
Temat	Material nauczania	Odniesienia do podstawy programowej. Uczeń:
Rozdział I: Narodziny nowożytnego świata		
1. Wielkie odkrycia geograficzne	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny wielkich odkryć geograficznych – wyprawy odkrywcze Krzysztofa Kolumba, Ameriga Vespucciego, Bartłomieja Diaza, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana – budowa okrętów i przyrządy nawigacyjne używane na przełomie XV i XVI wieku – znaczenie terminów: <i>karawany, tubylcy, kompas, astrolabium, karawela, wielkie odkrycia geograficzne</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny i ocenia wpływ odkryć geograficznych na życie społeczno-gospodarcze i kulturowe Europy oraz Nowego Świata (VIII.1) – umieszcza w czasie i przestrzeni wyprawy Krzysztofa Kolumba, Vasco da Gamy, Ferdynanda Magellana (VIII.2)
2. Skutki odkryć geograficznych	<ul style="list-style-type: none"> – Ameryka przed przybyciem Europejczyków – Majowie i ich osiągnięcia – cywilizacja Azteków – imperium Inków i ich osiągnięcia – podbój Nowego Świata i wyniszczenie cywilizacji prekolumbijskich – działalność konkwistadorów: Hernána Corteza i Francisca Pizarra – powstanie kolonii w Ameryce – skutki wielkich odkryć geograficznych dla mieszkańców Europy – znaczenie terminów: <i>cywilizacje prekolumbijskie, Majowie, Aztekowie, Inkowie, konkwistador, kolonia, plantacja</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – [...] ocenia wpływ odkryć geograficznych na życie społeczno-gospodarcze i kulturowe Europy oraz Nowego Świata (VIII.1)
3. Renesans – narodziny nowej epoki	<ul style="list-style-type: none"> – humanistyczna wizja świata – powrót do antycznych wzorców – narodziny renesansu – Leonardo da Vinci jako człowiek 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje charakterystyczne cechy renesansu europejskiego (IX.1)

	<p>wszechstronny</p> <ul style="list-style-type: none"> – Erazm z Rotterdamu jako przykład humanisty – dokonania Mikołaja Kopernika – Jan Gutenberg i przełomowe znaczenie wynalezienia druku – znaczenie terminów: <i>humanizm, antyk, renesans (odrodzenie), druk, zecer, introligator</i> 	
4. Kultura renesansu w Europie	<ul style="list-style-type: none"> – sztuka renesansowa i jej cechy charakterystyczne – Włochy jako kolebka renesansu – artyści renesansowi: Leonardo da Vinci, Michał Anioł i Rafael Santi oraz ich największe dzieła – katedra Santa Maria del Fiore jako przykład architektury renesansu – znaczenie terminów: <i>mecenat, fresk, pieta, arkada, krużganek, attyka, latarnia, kopuła</i> 	– rozpoznaje charakterystyczne cechy renesansu europejskiego (IX.1)
5. Reformacja – czas wielkich zmian	<ul style="list-style-type: none"> – przejawy kryzysu w Kościele katolickim na przełomie XV i XVI wieku – wystąpienie Marcina Lutra – rozwój reformacji – narodziny kalwinizmu – pokój w Augsburgu – skutki reformacji w polityce, edukacji i kulturze – znaczenie terminów: <i>odpust, teologia, reforma, reformacja, celibat, luteranizm, kalwinizm, protestantyzm, zbór, pastor</i> 	– wymienia przyczyny i następstwa reformacji, opisuje cele i charakteryzuje działalność Marcina Lutra i Jana Kalwina (IX.2)
6. Kontrreformacja	<ul style="list-style-type: none"> – zwołanie soboru trydenckiego – reformy Kościoła katolickiego – zakon jezuitów i jego działalność – wojna trzydziestoletnia i pokój westfalski między katolikami, luteranami oraz kalwinistami – znaczenie terminów: <i>sobór, heretyk, seminarium duchowne, indeks ksiąg zakazanych, inkwizycja, kontrreformacja, Towarzystwo Jezusowe (jezuici), kolegium, nuncjusz, kalendarz gregoriański</i> 	– charakteryzuje reformę Kościoła katolickiego (IX.3)
Rozdział II: W Rzeczypospolitej szlacheckiej		
1. Demokracja szlachecka	<ul style="list-style-type: none"> – prawa i obowiązki szlachty – znaczenie konstytucji <i>Nihil novi</i> – zasady funkcjonowania demokracji szlacheckiej 	– charakteryzuje rozwój monarchii stanowej i uprawnień stanu szlacheckiego

	<ul style="list-style-type: none"> – sejm walny i jego znaczenie dla kraju – podział szlachty pod względem majątkowym – znaczenie terminów: <i>szlachta, herb, przywilej, pospolite ruszenie, demokracja szlachecka, sejm walny, sejmik ziemski, królewszczyzny, magnateria, średnia szlachta, szlachta zagrodowa, gołota</i> 	(do konstytucji <i>nihil novi</i>) (VII.7)
2. W folwarku szlacheckim	<ul style="list-style-type: none"> – rozwój folwarków pańszczyźnianych – najważniejsze elementy folwarku szlacheckiego – spław rzeczny Wisłą do Gdańska – rozwój ekonomiczny Gdańska – uprzywilejowana pozycja szlachty w gospodarce (przywilej piotrkowski z 1496 roku) – znaczenie terminów: <i>folwark, dwór, pańszczyzna, lamus, spław rzeczny, spichlerz, szkuta</i> 	– opisuje model polskiego życia gospodarczego w XVI w. (IX.5)
3. W czasach ostatnich Jagiellonów	<ul style="list-style-type: none"> – ostatnia wojna z Krzyżakami – hołd pruski i jego skutki – znaczenie terminów: <i>ruch egzekucyjny, rozejm, hołd lenny</i> 	– wyjaśnia okoliczności powstania Prus Książęcych (IX.4)
4. Odrodzenie na ziemiach polskich	<ul style="list-style-type: none"> – humanizm w Polsce – złoty wiek kultury polskiej – twórczość Mikołaja Reja i Jana Kochanowskiego – publicystyka na przykładzie pism Andrzeja Frycza Modrzewskiego – tłumaczenie Biblii na język polski – przebudowa Wawelu w stylu renesansowym – Mikołaj Kopernik, jego przełomowe odkrycie i naśladowcy – znaczenie terminów: <i>złoty wiek, krużganek, paż, arras, układ geocentryczny, układ heliocentryczny</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje charakterystyczne cechy renesansu europejskiego (IX.1) – przedstawia największe osiągnięcia polskiego renesansu i reformacji; rozpoznaje obiekty sztuki renesansowej we własnym regionie (IX.7)
5. Rzeczpospolita Obojga Narodów	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny zawarcia unii lubelskiej (z uwzględnieniem wojny o Inflanty) – sejm w Lublinie i jego postanowienia – Rzeczpospolita Obojga Narodów – ustrój i organy władzy – Rzeczpospolita Obojga Narodów jako państwo wielonarodowe 	– przedstawia okoliczności zawarcia unii realnej pomiędzy Polską a Litwą (1569) i jej główne postanowienia (IX.7)

	<p>i wielowyznaniowe – znaczenie terminów: <i>unia realna</i></p>	
6. „Państwo bez stosów”	<p>– Rzeczpospolita Obojga Narodów państwem wieloetnicznym i wielowyznaniowym – rozwój protestantyzmu na ziemiach polskich – konfederacja warszawska i jej postanowienia – pojęcie tolerancji religijnej – rozwój reformacji na ziemiach polskich – przykłady świątyn różnych religii i wyznań na ziemiach polskich, – znaczenie terminów: <i>innowierca, konfederacja, „państwo bez stosów”, arianie, cerkiew, synagoga</i></p>	<p>– charakteryzuje stosunki wyznaniowe i narodowościowe w Rzeczypospolitej; wyjaśnia główne założenia konfederacji warszawskiej (X.1)</p>
7. Pierwsza wolna elekcja	<p>– okoliczności wygaśnięcia dynastii Jagiellonów – zasady przeprowadzenia elekcji króla – pierwsza wolna elekcja i wybór Henryka Walezego – <i>Artykuły henrykowskie</i> i <i>pacta conventa</i> – znaczenie wolnych elekcji dla funkcjonowania Rzeczypospolitej Obojga Narodów – znaczenie terminów: <i>bezkrólewie, interrex, prymas Polski</i></p>	<p>– wyjaśnia okoliczności uchwalenia artykułów henrykowskich i przedstawia zasady wolnej elekcji (X.2)</p>
Rozdział III: W obronie granic Rzeczypospolitej		
1. Wojny z Rosją	<p>– Anna Jagiellonka i Stefan Batory władcami Rzeczypospolitej – wojna z Moskwą o Inflanty i ziemię połocką – dymitriady – bitwa pod Kłuszynem i zajęcie Kremla – hołd złożony przez cara Szujskiego królowi Rzeczypospolitej – postać hetmana Stanisława Żółkiewskiego – Wazowie na tronie polskim – pokój w Polanowie – znaczenie terminów: <i>Siedmiogród, piechota wybraniecka, hetman, samozwaniec, kreml, bojar</i></p>	<p>– wyjaśnia główne przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Rosją [...] (XI.1)</p>
2. Początek wojen ze Szwecją	<p>– konflikt o tron szwedzki między przedstawicielami dynastii Wazów</p>	<p>– wyjaśnia główne przyczyny wojen</p>

	<ul style="list-style-type: none"> – konflikt o Inflanty ze Szwecją – bitwa pod Kircholmem – postać Jana Karola Chodkiewicza – wojna o ujście Wisły i bitwa pod Oliwą – rozejmy w Starym Targu i Sztumskiej Wsi – husaria (znaczenie, uzbrojenie, sposób walki) – znaczenie terminów: <i>clo, husaria</i> 	Rzeczypospolitej z [...] Szwecją [...] (XI.1)
3. Powstanie Chmielnickiego	<ul style="list-style-type: none"> – Kozacy zaporoscy i rejestr kozacki – uzbrojenie wojsk kozackich – działania magnaterii na ziemiach ruskich – wybuch i przebieg powstania Chmielnickiego – bitwa pod Beresteczkiem – interwencja Rosji i utrata lewobrzeżnej Ukrainy – skutki powstania Chmielnickiego – znaczenie terminów: <i>Dzikie Pola, Zaporozże, Kozacy, Kozaczyzna, żold, grekokatolicy, chan, oseledec, buława</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia główne przyczyny wojen Rzeczypospolitej z Rosją [...] (XI.1) – wyjaśnia przyczyny, cele i następstwa powstania Bohdana Chmielnickiego na Ukrainie (XI.2)
4. Potop szwedzki	<ul style="list-style-type: none"> – najazd szwedzki na Rzeczpospolitą – postawy szlachty i magnaterii wobec najazdu – obrona Jasnej Góry – śluby lwowskie Jana Kazimierza – Stefan Czarniecki i wojna podjazdowa – postanowienia pokoju w Oliwie – skutki potopu szwedzkiego: gospodarcze (spustoszenie majątków szlacheckich) i kulturalne (grabieże i zniszczenia) – znaczenie terminów: <i>pikinier, muszkieter</i> 	– omawia znaczenie potopu szwedzkiego (XI.3)
5. Wojny z Turcją	<ul style="list-style-type: none"> – konflikt o wpływy w Mołdawii: bitwy pod Cecorą i pod Chocimiem – wojna z Turcją w 1672 roku – pokój w Buczacz – Jan III Sobieski królem Rzeczypospolitej – zwycięstwo pod Chocimiem – odsiecz wiedeńska – pokój polsko-turecki – znaczenie terminów: <i>imperium osmańskie, sultan, jasyr, janczarzy,</i> 	– wyjaśnia główne przyczyny wojen Rzeczypospolitej z [...] Turcją (XI.1)

	<i>haracz, wielki wezyr, ekspansja</i>	
6. Kryzys Rzeczypospolitej	<ul style="list-style-type: none"> – skutki wojen w XVII wieku (straty terytorialne i ludnościowe, kryzys gospodarczy, upadek znaczenia miast) – <i>liberum veto</i> i upadek szlacheckiego parlamentaryzmu – skutki rokoszu Lubomirskiego – znaczenie terminów: <i>stulecie wojen, rokosz</i> 	– dokonuje oceny następstw politycznych, społecznych i gospodarczych wojen w XVII wieku (XI.4)
7. Barok i sarmatyzm	<ul style="list-style-type: none"> – idee kultury barokowej – cechy stylu barokowego w architekturze, malarstwie i rzeźbie – wzorce architektury barokowej: kościół Il Gesù i pałac w Wersalu – barok w służbie Kościoła katolickiego – sztuka barokowa w Polsce – sarmatyzm – ideologia szlachty Rzeczypospolitej – strój sarmacki – znaczenie terminów: <i>ornament, putto, przepych, sanktuarium, kalwaria, gzyms, fasada, ambona, Sarmaci, żupan, kontusz, karabela, kształciczek</i> 	– rozpoznaje charakterystyczne cechy kultury baroku, odwołując się do przykładów architektury i sztuki we własnym regionie (XI.5)
Rozdział IV: Od absolutyzmu do republiki		
1. Monarchia absolutna we Francji	<ul style="list-style-type: none"> – Edykt nantejski i jego konsekwencje – rządy Ludwika XIII – rola kardynała Richelieu w kształtowaniu się absolutyzmu francuskiego – rządy absolutne Ludwika XIV – rozwój gospodarki francuskiej – wpływ władzy absolutnej na rozwój nauki, sztuki i architektury (Wersal) – znaczenie terminów: <i>hugenoci, kardynał, arystokracja, Król Słońce, manufaktura, import, cła wewnętrzne</i> 	– charakteryzuje ustrój monarchii absolutnej na przykładzie Francji Ludwika XIV (XII.1)
2. Monarchia parlamentarna w Anglii	<ul style="list-style-type: none"> – przyczyny konfliktu między królem a angielskim parlamentem – przebieg i rezultat wojny domowej w Anglii – rola Olivera Cromwella w polityce republiki angielskiej – powrót do monarchii – ustrój monarchii parlamentarnej 	– charakteryzuje [...] oraz wymienia główne cechy monarchii parlamentarnej, wykorzystując informacje o ustroju Anglii (XII.1)

	<ul style="list-style-type: none"> – utworzenie Wielkiej Brytanii – znaczenie terminów: <i>purytanie, nowa szlachta, rojaliści, republika, lord protektor, monarchia parlamentarna</i> 	
3. Oświecenie w Europie	<ul style="list-style-type: none"> – oświecenie jako „wiek rozumu” – oświeceniowe podejście do kwestii religii – krytyka rządów absolutnych – idea trójpodziału władzy Monteskiusza – rozwój nauki w XVIII wieku (matematyka, astronomia, fizyka, chemia, medycyna, biologia) – wybrane wynalazki epoki oświecenia – cechy sztuki klasycystycznej – znaczenie terminów: <i>oświecenie, „wiek światła”, ateizm, władza ustawodawcza, władza wykonawcza, władza sędziowska, Wielka encyklopedia francuska, maszyna parowa, Panteon, tympanon, kopuła</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje idee Oświecenia, podaje przykłady ich zastosowania w nauce, literaturze, architekturze i filozofii politycznej (XII.2)
4. Nowe potęgi europejskie	<ul style="list-style-type: none"> – wzrost potęgi monarchii austriackiej, Królestwa Prus i Cesarstwa Rosyjskiego – reformy Piotra I: rozwój armii, administracji i floty – zmiany kulturowo-obyczajowe w Rosji – absolutyzm oświecony w Austrii – rozkwit militarny i gospodarczy Prus za panowania Fryderyka Wilhelma I i Fryderyka II – znaczenie terminów: <i>absolutyzm oświecony</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje reformy oświeceniowe na przykładzie wybranego państwa (XII.3)
5. Stany Zjednoczone Ameryki	<ul style="list-style-type: none"> – osadnictwo europejskie w Ameryce Północnej – konflikt pomiędzy władzami brytyjskimi a mieszkańcami trzynastu kolonii amerykańskich – wojna o niepodległość Stanów Zjednoczonych – Polacy w wojnie o niepodległość Stanów Zjednoczonych (Tadeusz Kościuszko, Kazimierz Pułaski) – konstytucja Stanów Zjednoczonych i trójpodział władzy – znaczenie terminów: <i>bojkot, bostońskie picie herbaty,</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia przyczyny i następstwa amerykańskiej wojny o niepodległość i ocenia jej rezultaty uwzględniając realizację idei oświeceniowych (XIV.1) – przedstawia wkład Polaków w walkę o niepodległość Stanów Zjednoczonych. (XIV.2)

	<i>konstytucja, prezydent, Kongres, Izba Reprezentantów</i>	
Rozdział V: Upadek Rzeczypospolitej		
1. Rzeczpospolita pod rządami Wettinów	<ul style="list-style-type: none"> – unia polsko-saska i jej skutki – wielka wojna północna i wojna domowa w Rzeczypospolitej – sejm niemy i wzrost zależności Rzeczypospolitej od sąsiadów – podwójna elekcja Augusta III i Stanisława Leszczyńskiego – charakterystyka rządów Augusta II i Augusta III – projekty reform Stanisława Leszczyńskiego i Stanisława Konarskiego – rozwój szkolnictwa – znaczenie terminów: <i>konfederacja, sejm niemy, anarchia, epoka saska, Collegium Nobilium</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje i ocenia sytuację wewnętrzną i międzynarodową Rzeczypospolitej w czasach saskich (XIII)
2. Pierwszy rozbiór Polski	<ul style="list-style-type: none"> – okoliczności wyboru Stanisława Poniatowskiego na króla Rzeczypospolitej – reformy Stanisława Augusta Poniatowskiego (reforma monetarna, założenie Szkoły Rycerskiej) – okoliczności i skutki pierwszego rozbioru Rzeczypospolitej – postać Tadeusza Rejtana – reformy sejmu rozbiorowego, ustanowienie Komisji Edukacji Narodowej – znaczenie terminów: <i>Familia, Szkoła Rycerska, sejm rozbiorowy, Komisja Edukacji Narodowej</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady działań służących naprawie państwa za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego [...] (XVI.1) – umiejscawia w czasie I [...] rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie zmiany terytorialne [...] (XVII.1)
3. Kultura polskiego oświecenia	<ul style="list-style-type: none"> – polska literatura oświeceniowa – narodziny Teatru Narodowego – mecenat Stanisława Augusta Poniatowskiego i obiady czwartkowe – sztuka klasycystyczna w Polsce (pałac Na Wodzie) – reforma szkolnictwa po pierwszym rozbiórze Polski (Komisja Edukacji Narodowej i Towarzystwo do Ksiąg Elementarnych) – znaczenie terminów: <i>teatr narodowy, obiady czwartkowe, portyk, belweder, szkoła parafialna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady działań służących naprawie państwa za panowania Stanisława Augusta Poniatowskiego, w tym osiągnięcia Komisji Edukacji Narodowej (XVI.1) – rozpoznaje charakterystyczne cechy polskiego oświecenia i charakteryzuje przykłady sztuki okresu klasycyzmu z uwzględnieniem własnego regionu (XVI.4)
4. Sejm Wielki	<ul style="list-style-type: none"> – okoliczności zwołania Sejmu 	<ul style="list-style-type: none"> – umiejscawia w czasie

i Konstytucja 3 maja	<p>Wielkiego</p> <ul style="list-style-type: none"> – reformy wprowadzone przez Sejm Wielki – postanowienia Konstytucji 3 maja – zawiązanie konfederacji targowickiej – wojna polsko-rosyjska w 1792 roku – drugi rozbiór Polski – znaczenie terminów: <i>Sejm Wielki, Straż Praw, konfederacja targowicka, detronizacja, emigracja</i> 	<p>obrady Sejmu Wielkiego oraz uchwalenie Konstytucji 3 maja; wymienia reformy Sejmu Wielkiego oraz najważniejsze postanowienia Konstytucji 3 maja (XVI.2)</p> <ul style="list-style-type: none"> – przedstawia okoliczności zawiązania konfederacji targowickiej i wyjaśnia jej znaczenie (XVI.3) – sytuuje w czasie [...] II [...] rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie zmiany terytorialne po każdym rozbiorze (XVII.1)
5. Powstanie kościuszkowskie i trzeci rozbiór Polski	<ul style="list-style-type: none"> – okoliczności wybuchu powstania kościuszkowskiego – przebieg powstania (zwycięstwo pod Raclawicami, Uniwersał połaniecki, bitwa pod Maciejowicami, rzeź Pragi) – trzeci rozbiór Polski – przyczyny utraty niepodległości – znaczenie terminów: <i>naczelnik, insurekcja, kosynierzy, uniwersał</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – sytuuje w czasie [...] III rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie zmiany terytorialne po każdym rozbiorze (XVII.1) – przedstawia przyczyny i skutki powstania kościuszkowskiego (XVII.2) – rozróżnia przyczyny wewnętrzne i zewnętrzne upadku Rzeczypospolitej (XVII.3)
Rozdział VI: Rewolucja francuska i okres napoleoński		
1. Rewolucja francuska	<ul style="list-style-type: none"> – sytuacja ekonomiczna i społeczno-polityczna Francji pod rządami Ludwika XVI – przyczyny wybuchu rewolucji francuskiej – początek rewolucji francuskiej – uchwalenie Deklaracji praw człowieka i obywatela – wprowadzenie monarchii konstytucyjnej – znaczenie terminów: <i>Stany Generalne, stan pierwszy, stan drugi, stan trzeci, burżuazja, Zgromadzenie Narodowe, Konstytuanta, monarchia konstytucyjna</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia główne przyczyny wielkiej rewolucji francuskiej i ocenia jej rezultaty, uwzględniając realizację idei oświeceniowych (XV)
2. Republika Francuska	<ul style="list-style-type: none"> – obalenie monarchii we Francji i proklamowanie republiki – terror jakobiński – upadek jakobinów i powołanie dyktatoratu – rządy dyktatoratu 	<ul style="list-style-type: none"> – omawia główne przyczyny wielkiej rewolucji francuskiej i ocenia jej rezultaty, uwzględniając realizację idei oświeceniowych (XV)

	<ul style="list-style-type: none"> – znaczenie terminów: <i>republika, gilotyna, radykalizm, jakobini, terror, dyktatoriat</i> 	
3. Epoka Napoleona Bonapartego	<ul style="list-style-type: none"> – zamach stanu i obalenie dyktatoriatu przez Bonapartego – Napoleon jako pierwszy konsul – powstanie Cesarstwa Francuskiego – zwycięstwa Napoleona nad Prusami, Austrią i Rosją – pokój w Tylży i wprowadzenie blokady kontynentalnej – armia Napoleona Bonapartego – znaczenie terminów: <i>korupcja, zamach stanu, konsulat, pierwszy konsul, Związek Reński, bagnet, karabin skalkowy, grenadier, tasak</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje przemiany polityczno-ustrojowe i społeczno-gospodarcze w Europie w okresie napoleońskim (XVIII.1)
4. Upadek Napoleona	<ul style="list-style-type: none"> – wyprawa Napoleona na Rosję i jej skutki – kampania 1813 roku i bitwa pod Lipskiem – detronizacja Napoleona i zesłanie na Elbę – znaczenie terminów: <i>Wielka Armia, taktyka spalonej ziemi, „bitwa narodów”</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje przemiany polityczno-ustrojowe i społeczno-gospodarcze w Europie w okresie napoleońskim (XVIII.1)
5. Legiony Polskie we Włoszech	<ul style="list-style-type: none"> – losy Polaków po III rozbiórce – emigracja do Francji – zorganizowanie Legionów Polskich we Włoszech przez generała Jana Henryka Dąbrowskiego – stosunki społeczne w Legionach Polskich – okoliczności powstania <i>Mazurka Dąbrowskiego</i> – walki Legionów Polskich – wyprawa na San Domingo – znaczenie terminów: <i>emigracja, legion, mazurek</i> 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawy Polaków wobec Napoleona i stosunek Napoleona do sprawy polskiej (XVIII.2)
6. Księstwo Warszawskie	<ul style="list-style-type: none"> – zwycięstwa Napoleona nad Austrią i Prusami – powstanie w Wielkopolsce w 1806 roku – pokój w Tylży: okoliczności powstania i zasięg terytorialny Księstwa Warszawskiego – ustrój Księstwa Warszawskiego i reformy społeczne – armia Księstwa Warszawskiego i udział Polaków w kampaniach 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia postawy Polaków wobec Napoleona i stosunek Napoleona do sprawy polskiej (XVIII.2)

	<p>Napoleona (bitwa pod Somosierrą)</p> <ul style="list-style-type: none"> – postać księcia Józefa Poniatowskiego – wojna z Austrią i poszerzenie granic Księstwa Warszawskiego – udział Polaków w wyprawie na Rosję i bitwie pod Lipskiem – likwidacja Księstwa Warszawskiego – mit napoleoński – znaczenie terminów: <i>szwoleżerowie</i>	
--	--	--